

L. M. ŠKERJANC, JURIJ MIHEVEC

Monografije o slovenskih kulturnih delavcih — predvsem pa monografije o slovenskih glasbenikih — so tako maloštevilne, da moramo biti veseli vsake nove pridobitve; že s a m o d e j s t v o namreč, da se je L. M. Škerjanc lotil tega zamudnega in zaslužnega dela ter da je Državna založba Slovenije njegov spis izdala,* je vredno brezpogojnega priznanja.

Že vidim, kako bo ta ali oni bralec našobil ustnice in namršil obrvi, češ da bi pri nas končno le kazalo nehati s čitalniškozanesenimi dobrodošlicami vsemu, česar smo dolgo pogrešali in kar nam prizadevnost naših kulturnih delavcev nakloni; zato bi rad razpršil vtis malodušnosti, ki jo je gornja izjava lahko izzvala. Slovenska muzikologija je zelo mlada veda in je zato razumljivo, da je večina glasbenopublicističnih del iz pretekle kakor tudi iz polpretekle dobe kaj nesistematična in večkrat povsem nezanesljiva; prave monografije in monografski poskusi pa so poleg tega še zelo omejeni po številu. Prav to nas opravičuje, da se veselimo vsake novosti že zaradi dejstva samega, da jih ljudje pišejo in da jih založbe izdajajo; pa čeprav ne bi ustrezale današnjim zahtevam in pričakovanju. Toda: odkar je mlada slovenska muzikologija dosegla tako resne in zanesljive uspehe, kakršne nam očitujejo Cvetkove zgodovinske in monografske knjige in pa zahtevne razprave, ki so nastale v njegovem glasbenozgodovinskem seminarju (poznam tiste, ki jih je objavila Slovenska glasbena revija), lahko puščamo vsako čitalniško prizanesljivost ob strani in zahtevamo od vsake nove muzikološke publikacije enako resno prizadevanje in temeljitost.

Ko sem dobil knjigo v roke, sem je bil zelo vesel in sem takoj pritrdil Škerjančevim uvodnim mislim. Toda bolj ko sem jo prebiral, bolj sem bil razočaran.

Prvi del — *Skladateljevo življenje* — obsega 58 strani besedila. Iz njega je razvidno, koliko težav je avtor imel, da je preveril zanesljivost virov in da je iskal novih podatkov. Ekspozicija življenja je kaj preprosta in jo Škerjanc dokumentira s številnimi opombami in citati. Zaradi skromnih virov zevajo v Mihevčevem življenjepisu tu in tam praznine, ki jih skuša Škerjanc izpolniti z ugibanji in domnevami; ob njih sem imel vtis, da so včasih neupravičene ali pa vsaj nerodno postavljene, tako da ustvarjajo nove probleme z ustreznimi zahtevami po rešitvi.

Tam pa, kjer hoče Škerjanc tolmačiti dejstva, so njegove izjave večkrat neosnovane. Naj navedem nekaj primerov. Ko skuša opravičiti porazen neuspeh Mihevčeve spevoigre *Das Feekind* (str. 27), trdi: *Gotovo je res, da M. k preprosti, naivni spevoigrji prijatelja Meisla ... ni mogel napisati kaj prav posebno močnega*. To je Škerjancu edini in zadostni vzrok slabe kakovosti te Mihevčeve spevoigre. O Meislovem delu ne besede več. Če sodimo po *preprostih, naivnih* in še plehkkih, slabo sestavljenih, neokusnih libretih številnih oper in operet, ki se držijo na odru desetletja ali več kot sto let, bomo kajpada z lahkoto ovrgli trditev, ki jo avtor naše knjige postavlja s tako gotovostjo.

* L. M. Škerjanc, Jurij Mihevec, slovenski skladatelj in pianist. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1957.

O zasedbi Mihevčeve *Poloneze* za dva klavirja in kontrabas trdi pisatelj, da je *samovoljna ter od nje ni bilo kaj posebnega pričakovati* (str. 34). Zakaž? Po katerem kriteriju in čigavem receptu? Pritrdili bi mu takoj, ko bi trdil, da je ta zasedba nenavadna. Samovoljna pa je toliko kot vsaka druga. Povsem neosnovana je trditev, da ni bilo od te zasedbe pričakovati kaj posebnega.

K naslovoma *Elegantni Dunajčan* in *Elegantni Oger* trdi Škerjanec: *že neizbirčna ponovitev istega epiteta kaže prav malo okusa* (str. 43). Ne glede na številne ponovitve v naslovih glasbenih del — ki kažejo večkrat hoteno simetričnost ali tudi razodevajo podleganje modi, vzornikom idr. (psihološka študija o naslovih bi bila prav zanimiva) — bi rekli, da sta izbor epiteta in njegova ponovitev v isti meri značilna za Mihevčev okus, pa bodi ta kakršenkoli.

Ko prebere človek to prvo poglavje, se bo vprašal, komu je knjiga pravzaprav namenjena: število nadrobnih citatov, virov, stalne opombe pod črto, polemiziranje z Mihevčevimi kritiki in biografi, avtorjeva ugibanja in oznake dogodkov, oseb in problemov — ki večkrat razodevajo bistrournost in nakažejo posrečene rešitve — bi pričala o znanstvenih namenih. Površnost, s katero Škerjanec obravnava — ali rajši obide — druge probleme, in pedantna vztrajnost, s katero poučuje bralca, kdo so bili Beethoven, Schubert, Fétis, Haydn, Diabelli, Paganini, Mozart, Wagner, Bellini, Boieldieu, Donizetti, Emil Adamič, Rossini, Meyerbeer, Weber, Liszt, Chopin itd. pričata rajši o poljudnem namenu knjige. In še rajši o tem, kako Škerjanec podcenjuje slovenskega bralca. Zato, da bi bila knjiga res poljudna in da bi mogla zanimati strokovno nepripravljenega bralca, pa je preveč suhoparna, zdrobljena, neprizadeta, nezanimiva.

Drugi del knjige — *Mihevčevo glasbeno delo* — obsega slabe štiri strani besedila. Zadostuje ugotovitev nesorazmerja med prvima dvema deloma, da si predstavljamo, s kakšno prizadetostjo je Škerjanec spregovoril o značilnostih Mihevčeve glasbe. To poglavje je komaj blede, površna omembna nekaterih najbolj otipljivih posebnosti Mihevčevega dela. Ali je to vse, kar nam je znal Škerjanec povedati o pet sto in več delih edinega slovenskega skladatelja, čigar dela so izhajala pri najpomembnejših založnikih v Evropi in v obeh Amerikah ter so dosegala bajno število ponatisov?

Tretji del knjige — *Bibliografija Mihevčevih skladb* — je najzanimivejši in najtemeljitejši. Bibliografski seznam Mihevčevih skladb obsega 532 del z omembo založnikov. Med njimi srečujemo številne dunajske, pariške in berlinske založnike, založbo Ricordi iz Milana, Schott iz Bruxellesa in Mainza ter druge založbe iz Dresdena, Rio de Janeira, New Yorka, Londona, Leipziga, Torina, Lyona. Ogromno število Mihevčevih skladb, ki so izšle v tujini, in visoko število ponatisov in izdaj (do 50!) nas osupne in draži našo radovednost: kakšno so vse te skladbe, da so bile priljubljene v vseh evropskih salonih? Pa čeprav gre le za modno salonsko glasbo in ne za plemenite umetnine. In Mihevec zasluži že zaradi svetovne slave — pa čeprav kratkotrajne — da slovenski bralci to izvedo. Na žalost pa vemo o njih toliko, kolikor smo vedeli, preden je izšla ta Škerjančeva »monografija«.

Še nekaj je, kar štejem v zlo avtorju in izdajatelju, saj sta za to oba odgovorna: jezikovne napake. Naj navedem samo nekatere: *je posetil* (str. 34), *najuspelejših* (str. 55), množinski imenovalnik *bolera* (str. 76), *izvežbanejšemu* (str. 82), »Vampir« od Petra Lindpaintnerja (str. 82) itd.

Pavle Merku